

Hlavní název: Národní politika
Datum vydání výtisku: 11.4.1915
Číslo výtisku: 100
Druh dokumentu: příloha
ISSN: 1805-2444
Číslo stránky: [1]

SYSTEM
♦KRAMERIUS♦

Podmínky využití

NK ČR poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny NK ČR a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny NK ČR není možné bez případného písemného svolení NK ČR.

Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1

kramerius@nkp.cz

Přehled dosavadních událostí válečných.

(Pokračování)

2. dubna. Boje ve východních Bezkydách, v horním údolí Laborce a na výšinách jižně od Viravy. — Rakouské vojsko bojující po obou stranách Cisy a Gorné Beresky bylo trochu vzato zpět. — Ruské útoky na postavení rakouského vojska severně od Uzockého průsmyku byly odraženy. — Pokus Belgičanů o zpětné dobytí dvorce Klosterhoeku ztroskotal. — Němci odrazili francouzský útok na výšinu Niedersaspachu a jižně od Niedersaspachu, západně od Milháza. — Zpráva o zahájení nového útoku na Dardanely. — Anglický parník „Luckwood“ byl torpedován německou pohorkou. — Americký parník „Green Brier“ potopil se v Severním moři. — Americká vlna poslala Anglii novou notu. — Německá aviatická hazzel pumy na Merville, Estaire a Bethune.

3. dubna. Rakouské vojsko odrazilo východně od Viravy silný ruský útok. — Němci obsadili na yserském průplavu, jižně od Dixmuideu, obec Drie Grachten. — Němci odrazili ruské útoky v Augustovské krajině. — Generál Alexejev jmenovan byl vrchním velitelem ruských armád na severozápadní frontě. — Turcký kníže „Medzidie“ náramně minu se potopil. — Turecké lodstvo potopilo u Odesy ruské parníky „Provident“ a „Vostočnaja“. — Vzbouření mohamedánů na srbském území v Makedonii. — Holandský parník „Prins Maurits“ potopil se u mysu Haitskeraského. — Německý etec bombardoval St. Dít.

4. dubna. Pokračování bojů karpatských v údolí Laborce a v přilehlých po obou stranách říčecích. — Ruské oddíly pokusivší se o usazení na jižním břehu Dunaje u Uscie Biskupie byly zahnány rakouským vojskem. — Francouzské útoky v Argonném lese byly německou dělostřelbou zaraženy. — Útok Francouzů proti německým poslancům na výšinách západně od Bonrennes, jižně od Varennes se shroustil. — Ruský útok na Mariampol byl německým vojskem odražen. — Generál polní maršálek Al. Golts paša odjel z Berlina přes Videu do Caenhoudu a byl ve Vidni přijat císařem ve slyšení. — Zpráva o zahájení japonských vojenských operací na trati Pekin-Mukden. — President Wilson vyzval Itálii, aby podporovala jeho návrhy na uzavření míru.

5. dubna. Rakouské a německé vojsko dobylo na výšinách východně od údolí Laborce silný ruský posil. — Ruský noční útok na výšinách severovýchodně od Ottynie ztroskotal. — Nezdárené francouzské útoky severovýchodně, východně a jihovýchodně od Verdunu, u Ailly, Aprémontu, Flirey a severozápadně od Pont-à-Moussonu. — Ruské útoky východně a jižně od Kalwarje a východně od Augustova byly odraženy. — Anglický parník „Olivine“ byl torpedován mezi Guernsey a Calais. — Parník „City of Bremen“ byl torpedován u Landendu, parník „Northlands“ u Beachy Headu. — Francouzský aviatický hazzel pumy na Mühlheim v Badensku. — Zpráva o srážce bulharského a srbského vojska na levém břehu Vardaru. — V bojích u Remese padl syn zemřelého prezidenta francouzské republiky Kazimira Periera. — V Rusku povolán byl carský ukazec ročník 1916 do zbraně. — Zpráva o překročení hranice Recka bulharskou četou. — Pobočník ruského cara sl. Struve padl na bojiště v Rukavém Polaku. — Uherský parlament byl svěřán na 19. dubna. — Anglická loď „Acantha“ byla torpedována v Severním moři u Songetomu.

6. dubna. Pokračování bojů na karpatské frontě. — Na opětovné srbské bombardování otevřeného města Rávy bylo odpověděno bombardováním Bilehradu. — Němci vyklidili obsazený dvorec Drie Grachten. — Severovýchodně od Verdunu dospěl francouzský útok jen k předním německým poslancům. — Nezdárené francouzské útoky východně a jihovýchodně od Verdunu a Aprémantu a Flirey. — Německá palba zničila u Combres dva prapory Francouzů. — Němci odrazili francouzský výpad na západním okraji Kněžského lesa. — Boje u Hartmannswillerkopfu. — Odražené ruské útoky východně a jižně od Kalwarje a východně od Augustova. — Švédský parník „Japan“ a norský parník „Stawn“ byly dopraveny do Leithu k prozkoumání jich nákladu. — Anglické lodi střílely na přístav ve Sluysu v Belgii. — Do Niše odjelo 40 francouzských lékařů. — Zpráva o zajetí madarského poslance Zoltána Désyho. — Sest německých letadel hazzel pumy na Belfort. — Zpráva o oblézení Tangeru marockými povstalcemi. — Francouzští letci objevili se u Mülheimu a hodili mezi Eichwaldem a Banzenheimem pumy. — Francouzský poslanec Chaigne padl v boji v Argonnách. — Anglická aviatická hazzel pumy na smyrnské opevnění. — Zostření předpisů o hlášení cizinců v Tyrolích a Vorarlberku.

7. dubna. Protútok rakouského a německého vojska v Karpatech vedle na výšinách západně a východně od laborčského údolí k dobytí několika silných ruských posil. — V Poloninských Karpatech na jednotlivých místech prudké boje. — Francouzské útoky v rovině

Woevre východně a jihovýchodně od Verdunu ztroskotaly. — Francouzský útok severně od St. Mihelu byl odražen. — V lese u Ailly pokračuje v bojích. — Ztroskotané čtyři francouzské útoky severně od Flirey a dva západně od Kněžského lesa. — Další boje na Hartmannswillerkopfu. — Ve Vidni započalo s vydáváním chlebových lístků. — Generál Pau přijel do Rima. — V Rumunsku nastal ministerstvo vojenství očkování veškerého vojska. — Pomocný německý kníže „Prince Eitel Friedrich“ byl na žádat velitelovu internován v námořní loděnicí Norfolku ve Spojených státech. — Belgický národní trůn byl zafarben jako voják do belgického fadového pluku. — V Turecku bylo svobozeno veškeré zbraně schopné mužstva. — Anglická vláda povolila belgické vládě známkou válečný úver. — Poslaneč Wetterle vyloučen byl z frakce středu alsaska-lotrinské sněmovny.

8. dubna. V Poloninských Karpatech pokračovali Rusové ve frontalních útocích. — Němci zapadli Belgačany z rozstřílené osady Die Grachten na Ysefe. — Na Remese byly vrhány zápalné granáty. — Němci odražili Francouzům severně od lesa u Besauejor několik zákonů. — Nezdárené francouzské útoky v Argonnách, v rovině Woewre, severně od St. Mihelu, západně od Aprémantu a západně od Flirey. — Ruskovo-německé boje východně od Kalvarje. — V Rakousku byla vydána „Cervene knihy“. — Hybácký parník „Zarin“ vyletěl v Severním moři do povětrnosti. — Nezdárený atentát na egyptského sultána. — U Libavy střílelo se německé letadlo. — Bývalý francouzský zahraniční ministr Hannoaux přišel do Rima. — U Libavy sešly. — Dva němečtí aviatické hodili na Besançon pnemy.

O výživě chlebovinami.

Příše dr. T.

V dobách, kdy čteme tématě denně o vynalezavosti dobrindinců, kteří obohatit se snaží nás skrovny lidové listek chlebem tu zo slamy, tu z jetel, nebo nás vytvárá přesvědčení o výživnosti dřeva, možno sice vzpomenout Twaina a jeho rozmilé hádky manželů Williamsových o výživnosti jedlové tříšky, která se dostala jich mazlichovi do úst — ale humor schladne velmi brzy, vymyslime-li se v situaci. Je to skutečnost.

A povídámme, že rychle stoupají ceny masa, nutno se starati o to, jaká bude výživa této massy nejen co do množství, ale i co do jakosti. Odměřiti prostě určity počet gramů na den, to nezdá se mi všechno, čím jsme lidu povinni. Abyste si kázali na záobracích, máte se mouka mizhati. Snad na všechna, to by vedlo jistě k důsledkům vážným. Nikdo nemá dnes práva být mizným a pohrdati stravou hrubší, než uvnitř v dnech blahoobyti — ale jsou lidé, kteří zasluhují ohledu: to jsou nemocní, ženy těhotné a ženy kojící. Ty bude těžko nutiti k tomu, aby slabý jich organismus postupoval ve stavu solidárně s těmi, kdo mají zdravý žaludek a pevné svaly. Nehledě k tomu jistě humannímu a závažnému momentu, zbyvá ještě něco, a to jest důtlivé poučení širokých vrstev vzhledem ku výživě, a ještě důtlivější upozornění vzhledem ku výrobě potravin.

Náš centrální stát nacházel se — ovšem pomíjicně — ve stavu, kdy nutno šetřiti každou skvou chleba — i tou, kterou jsme dříve marnotratně dozahovávali k kravě. A jak už pověděno, větší část obyvatelstva, zvláště ovětě chudiny, bude a je odskádána na chleboviny co jedinou téma výživu. V tom spotívá nebezpečí, na něž chci upozorniti, ať předem důtlivě prohlašuji, že není účelem této rádky zlepšovati bojácné, neboť mluviu tolko o možnosti, podmíněné snad nedbáním poučení neb beznalosti — jak ostatně z článku samotného vysvítne.

Zádnemu toru nesvědčí výživa, prováděná výlučně jediným druhem potravy. Tomu se říká monophagismus. Tvrdí se sice, že Číňan za hrzy se pracuje celý den — ale nikde není jidelní listek tak rozmanitý a bizarní jako v Číně. Jistě jest, že dlužou přidržování zvířat k jedinmu druhu potravy způsobuje chladnutí k konečné smrti. V dobách právě minulých, kdy u nás snad nejhudší člověk aspoň jednou týdně pojedl masa, bylo zbytečno o podobných věcech mluviti. Nutnost nastala. Není sice k výživě třeba právě masa, ale je třeba střídat a kombinovati výživu z bílkovin ostatních, uhlohydrátů a tuků vždy, neboť vžádat se tollko na jedinou z těch skupin je nebezpečno. Teprve moderní poznatky o výživě zábavily nás nemoci, u nás teď již teměř neznámých nemoci z jednostranné výživy. Vlastní příša těchto nemí ještě stále přesně známou, ale je v těsném spojení s poživatinami, které právě dnes co chleboviny shrnujeme. Hlavními z těchto nemoci jsou skorbut (kurdéje), a pak tak zv. pellagra. První u nás zříká se vyskytuje, druhá vůbec dosud neznámá.

Skorbut či kurdéje jsou nemoci strádajících lidí, kteří odkázaní jsou na potravu málo rozmanitou a nijak čerstvou. Ještě společněm neprozetelných expedici, které spátně potravou opa-

troný, posléze jen na konservy a více méně nezkažené suchary jsou odkázány — ovšem po dlouhé týdny a snad měsíce, jako se to stává v pouštích ledových a p. Jeni i hostem posádek obléhaných a dlouho strádajících. Prává příčina není přesně známa: jedni tvrdí, že vzniká právě trvalým požíváním jednostranné výživy, hlavně chlebovin za nedostatku čerstvé potravy — jiní tvrdí, že jídlem zkaženým vnika do organismu mikrob — dle jedných přibuzný bacil, žijícímu na rýži a jiných obilninách, který přebíjí floru normálních bakterií střevních a působí pak zde chorobné kvákeni alkalicé, které tráveni porušuje. Proto stal se i návrh onemocnění toho rázu v samostatnou skupinu seřadit, co tak zv. „nemoci z kvašení“ (Gärungskrankheiten). Není zde na místě uvažovat, kdo má pravdu — jistě jest, že ne právě prvotní chleboviny, výlučně v nebezpečí onemocnění kurdejemi. Projevuje se skleslostí celkovou, krvácením z dásní, které zduří, podlitinkami krevními na kůži hlavně nohou, kteréž podlitinky značně velikosti býti mohou, a které i do svastva a klobou v těchz případech se dají. Léčili toto onemocnění je nejlépe dietou správnou — požíváním smíšené stravy, zvláště pak salátu, citronu — což když čtenář laskavě na vědomi vezme, nemusí miti obavu, že kurdejemi onemocní. Nebot trochu zeleniny, brambory, mléko — to je přes ještě každém co denní příkrm nebo pokrm dceřitelně a stačí k uvarování se nebezpečí.

Pellagra jest onemocnění — jako skorbut — významné. Je domovem v Itálii, a vůde tam, kde lidé zvykli na výlučně nebo aspoň téměř výlučně požívání kukuřice. Proto je rozšířeno na Balkáně, v jižních částech naší říše, v Egyptě, Španělsku i v Americe. Je to onemocnění celkové, projevující se obyčejně prýsky, hubnutím, skleslostí, zvláště pak puchýřem výrakům na očích částečně těla, kam nejvíce světlo aluneti má přístup, t. j. oči, nos, týl, řepa ruky. Onemocnění, v jehož průběhu i duševní onemocnění v podobě ponevience deprezivních stavů často vystupuje. Jeho průběh podobně se ostravám námelem, děje se totiž v záchravných, jako příběh, fakt bych. Onemocnění se svými příznaky vystupuje a zase zmizí, aby po nějaké době zase se objevilo. Onemocnění zhusta smrtelné, nezabíráme-li v čase zaktrovením vhodným. Itálie, jak povídám, má primát co do topografie. V letech 1851 vykazovaly uřední úřady hodně přes sto tisíc nemocných za rok v království italském. V roce 1856 bylo v okolí Mantovy mezi půl tisítem tisíc tisíc obyvatelstva 2185 nemocných pellagr. Onemocnění — stejně jako skorbut — není nakažlivé. Jméno svoje odvozuje od italského a znáti vlastně „dranou kůží“. Stejně jako u skorbutu není určité rozhodnutí, je-li jeho příčinou požívání kukuřice nebo bakterie spolu s touto požití. Zdá se, že starý názor, který v roce 1892 C. Lombroso ve své knize vyslovil a k němuž po usilovné práci během 29 let na obrovském materiálu dopadl — s malými snad změnami — zůstane směrodatným. Po Lombrosovi Ceni, Neusser, Ferrati dopadl k stejněmu náhledu, že v kukuřici snadno bují různé plísny, které samy o sobě sice nejsou choroboplodné, ale jich působením vznikají v kukuřici jedovaté látky, jichž dlouhé požívání způsobuje pellagru. V novější době obnovována ovšem celá řada věcí jiných co příčina pellagra, ale moderní experimenty na záchravných, jichž významně i naše česká škola se súčastnila (Horazdovský), jakož i přesná pozorování klinická (Babes a j.) prokázala, že kukuřice je v příčinné souvislosti s pellagrou — atž u jakkoli v podrobnostech, ale jest — a to je pro nás hlavní. Ovšem zase nemí úmyslem nařídit, aby opatrnlé čtenáři s hrázou chléb a ruky vypadli, poněvadž je v něm trochu kukuřičné mouky — musíme uvážiti, že v Itálii jasou kraje (Umbrie, Toscana, Lombardie), kde světornámá polenta kukuřičná jest prvním a posledním jídlem dne. A to ne po čas války, ale po celý život. A z těch lidí jen malé procento onemocní — ale přec jen onemocnění. Byly zprávy v novinách, v nichž nabízen návod k pečení chleba jen z kukuřičné mouky — to snad bylo zbytečno. Proti upříslení takového rozšíření kukuřice v požívání namířeny jsou tyto rádky, ne k postrašení čtenářů. Jistě že část mouky z čerstvě, zdravé kukuřice, přimíšena k ostatním součástkám, nezpůsobí pellagru. Ale v zájmu opatrnosti nebylo by snad nutno utikati se k potravinám výlučně kukuřičným. Rozhodně nesprávným by bylo michati veškerou mouku z kukuřici, neboť v případě vyskytnutí se pellagra ztratili bychom tak jednu z hlavních zbraní proti této nemoci — vyloučení této chlebovin z požívání onemocněho absolutně. Je známo ostatně, že k onemocnění je třeba jakési bud' vrozené nebo získané schopnosti (lidé jinak nemocni, sešli, opilci a p.) a že právě tak jako někdo celý svůj život při polentě je zdrav, jiný za nějaký čas jevi známky varovné.

Jak sami učenci italskí, kteří co nejzkušenější hlavní slovo mají, tvrdí, jest nejlepším pořízením tohoto onemocnění lidu zlepšení sociálního úrovně, Dnes není se u nás obávati hromadných